

Näin koulumme toiminta alkoi

Kuntakokous käsittelee koulumme perustamista

Elimäen Vilppulan kylään ryhdyttiin puuhaamaan kansakoulua, kun Venäjän hyvänä keisarina ja Suomen suuriruhtinaana tunnettu Aleksanteri II oli toiminut hallitsijana 25 vuotta. Valtiovalta oli kehottanut juhlistamaan asiaa jollakin tavalla. Keisarin aloitteesta oli annettu vuonna 1858 asetus, jonka mukaan kansakouluja voitiin perustaa valtion tuella.

Niinpä 28.02.1880 silloinen kuntakokouksen puheenjohtaja Emil af Forselles kutsui kuntakokouksen koolle. Tilaisuudessa esiteltiin toimintakertomus, jossa todettiin, että kaksi toiminnassa olevaa kartanoiden ylläpitämää kansakoulua eivät riittäneet koko pitäjän alueelle. Kun kunta ei ollut perustanut vielä yhtään kansakoulua, niin nyt olisi aihetta juhlia hallitsijan pitkäaikaista toimintaa perustamalla kunnallinen kansakoulu. Kuntakokous päätti, että keisari Aleksanteri II:n kunniaksi perustetaan yksi pysyväinen koulu. Lisäksi pastori Kotilainen ehdotti, että koulu voitaisiin perustaa kahteenkin eri piiriin. Koulukomiteaan valittiin Vilppulasta tilallinen Matti Luukas. Muista jäsenistä ei löytynyt merkintöjä.

Kunnanvaltuuston juhlakokous pidettiin 02.03.1880 ja se päätti perustaa kaksi pysyvää kansakoulua Elimäelle nimeltään Aleksanteri II:n koulut. Toinen rakennettaisiin Vilppulaan ja toinen Raussilaan. Vuoden 1880 aikana Aleksanteri II:n koulun hakijaksi ilmoittautui vain Vilppulan koulupiiri.

Vilppulan koulu

Vilppulan ja Napan kyläläiset suostuivat 03.05.1880 kustantamaan kansakoululle sen tarvitsemat polttopuut ja hirret koulurakennusta varten. Koulun rakentaminen kuitenkin viivästyi. Syy selviää kunnanvaltuuston kokouspöytäkirjasta tammikuulta 1884: - päätettiin, että ? Vilppulan tuleva kansakoulu on rakennettava nyt esiintuodun v ä h e m m ä n piirustuksen mukaan seiniltään 41 kyynärää pitkäksi ja 15 kyynärää leveäksi?. Pöytäkirjasta ei ilmene, millaisia muita rakennussuunnitelmia on ollut. Mietittäväksi jää, oliko viivästymisen syynä kysymys,

rakennetaanko isompi vai pienempi koulurakennus.

Tämä Korian asemaa (+) lähellä sijaitseva Vilppulan koulu aloitti toimintansa 01.10.1884. Ensimmäinen opettaja oli Kivijärveltä kotoisin oleva Antti Tokkola. Oppilaiden nimikirjan mukaan syksyllä oppilaita ilmoittautui 51, joista 7 erosi syyslukukauden aikana, kaksi oppilasta jo heti lokakuussa. Kevätlukukauden alussa tuli 8 uutta oppilasta, mutta keväällä heitä oli enää 41, kun monen koululaisen alkuinnostus laantui. Keväällä tarvittiin kouluikäisten lasten apua kevättöissä maaseudulla. Oppilailta perittiin lukukausimaksu. Talollisten lapsilta se oli tuon ajan markka, mutta itsellisten (++) lapset pääsivät opiskelemaan maksutta, jos heidän äitinsä siivosivat koululla. Kirjat piti yleensä ostaa itse, mutta köyhimmät saivat niitä lainaksi.

Vilppulan koulutalo oli yksikerroksinen. Siihen kuului opettajan asunnon lisäksi koulusalali, työsalili ja eteinen. Koulutalon sijainnista kerrotaan näin: ? Näköalasta ei mitään puhetta, kun koulu on rakennettu keskelle avaraa peltoa. Terveysten puolesta on paikka joteski hyvä, kummiskin vilutautiin vähän taipuva.?

Pulpetit olivat kahdenistuttavat. Ne oli teetetty paikan päällä ilman mitään esikuvia, ? kun ei sellaisia ollut missään saatavissa?. Oppilasasuntolaa ei kouluun tarvittu, kun lähes kaikilla oppilailla oli alle ?puolen peninkulman? koulumatka. Osalle oppilaista oli varattu ruokasäilö, kun he eivät ehtineet kotiin ?puoliselle?.

Heti koulun alkuun lahjoitettiin koululle harmooni ja syksyllä 1884 kunnanvaltuusto myönsi viinarahoja (++++) **Vilppulan koulun kirjastoa** varten. Keväällä 1885 kyläläiset järjestivät arpajaiset kirjojen hankkimiseksi koulukirjastoon. Tuotto oli 462 sen ajan mk. Vilppulan, Napan ja Värälän kylien asukkaat näyttävät suhtautuvan myönteisesti kansakouluunsa myöhemminkin. Lukuvuoden 1895-1896 aikana Vilppulan ompeluseura lahjoitti koululle ompelukoneen, ?komean juhhalipun?, ison esiripun ja ?viippalaudat? voimistelua varten. Lisäksi 20 oppilasta sai seuralta vaatteita ja 9 koulutarpeita.

Ensimmäisen johtokunnan puheenjohtajaksi saatiin Kymin, Kuusankosken ja Inkeröisten yhteinen tehtaanlääkäri Konrad Relander. Hänen johdollaan Vilppulan (Filppulan) kansakoulun ensimmäinen johtokunta kokoontui Simolan talossa 03.06.1884 päättämään opettajan viran julistamisesta haettavaksi. Sovittiin, että opettajan virka ? laitetaan hakuun kolme kertaa Uudessa Suomessa ja yhtä monta kertaa Huvudbladissa ? (tarkoittanee Hufvudstadsbladetissa). Opettajan palkka maksettaisiin näin: Valtio maksaa 600 mk ja koulupiiri 300 mk. Hän saisi lisäksi 180 leiviskää (1530 kg) heiniä, yhden lehmän kesälaitumen, polttopuut, noin 3 tynnyrin alan (n. 1,5 ha) peltomaata, 3 asuinhuonetta, kyökin ja tarpeelliset ulkokuoneet. Johtokunnan kokouksessa olivat läsnä David Knuuttila, Anders Knuuttila, Adam Isoarola, Matti Ellilä ja Anders Niilola. Opettajan virkaa haki kuusi ?seminaarin läpikäynyttä? opettajaa, joista tarkan neuvottelun jälkeen yksimielisesti 15.07.1884 valittiin kansakoulunopettaja Tokkola.

Koulupiiri, johon kuuluivat Vilppulan, Napan ja Värälän kylät, oli melko suuri. Niinpä ensimmäiseen vuosikertomukseen jouduttiin kirjoittamaan näin:

?Kansakoulun harrastus tällä paikkakunnalla voi sanoa hyvin suureksi (++++)), jota osottaa se seikka, että vaik`ei kouluun ole otettu muita lapsia kuin jotka ovat tainneet lukea hyvästi ja ovat olleet yli 10 vuoden vanhoja niin on täydytty ottaa vastaan yli 59 oppilasta, vaikka johtokunta katsoi 40 tai 45 korkeimmaksi oppilaan määräksi, jota sopisi jättää yhden opettajan opetettavaksi; siitä syystä ei myös ole voitu ottaa vastaan oppilaita naapurikylistä, joista kyllä oli paljon pyrkijöitä.

Sanaselityksiä

(+) **Korian aseman** nimi on ollut 1870-1896 Kymmene eli Kymi lähellä virtaavan joen mukaan. Asemapaikka on kuulunut Vilppulan Korjan tilaan. (Eeva-Liisa Oksanen 1985: Elimäen historia)

(++) **Itsellinen** oli maaseudulla tilapäisansioilla elävä vakituista tointa tai omaa maanviljelystä pitämätön tilaton henkilö. (Kari Elkelä 1997: Maaseutuväestön historian sanastoa)

(+++) **Kunnan viinarahat** Vuodesta 1731 lähtien alettiin myös maaseudulla tuotetusta viinasta kerätä veroa.

Leiviskä on 8,5 kg.

Tynnyrin ala on noin 0,5 hehtaaria.

Lähteet

Korian koulun arkisto

Elimäen kunnan Vilppulan kansakoulun johtokunnan pöytäkirjat 1884-1902

Elimäen kunnan Filppulan kansakoulun oppilaiden nimikirja 1884-1915

Oksanen Eeva-Liisa; Elimäen historia 1985